

[IFLA Global Vision aneb Jak vidíme budoucnost knihoven \[1\]](#)

Autor:

- [PRUCKOVÁ, Lenka](#) [2]

Číslo:

- [2017, ročník 26, číslo 4](#) [3]

Rubrika:

- [Koncepce a strategie](#) [4]

Klíčová slova:

- [IFLA](#) [5], [koncepce](#) [6], [role knihoven](#) [7], [rozvoj knihoven](#) [8]

Mezinárodní federace knihovnických sdružení a asociací (International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA) v roce 2017 zahájila aktivitu nazvanou [IFLA Global Vision](#) [9]. Nejprve byly na šesti workshopech po celém světě hledány společné knihovnické vize budoucnosti (viz článek [Zapojte se do celosvětové diskuze o budoucnosti knihoven IFLA Global Vision](#) [10] z čísla 2/2017 Bulletinu SKIP). V ČR se návazně uskutečnily dvě diskuze na stejné téma. Souběžně probíhalo celosvětové online hlasování o směřování knihoven, po kterém nyní následuje kampaň #MyiflaGlobalVision.

[11]

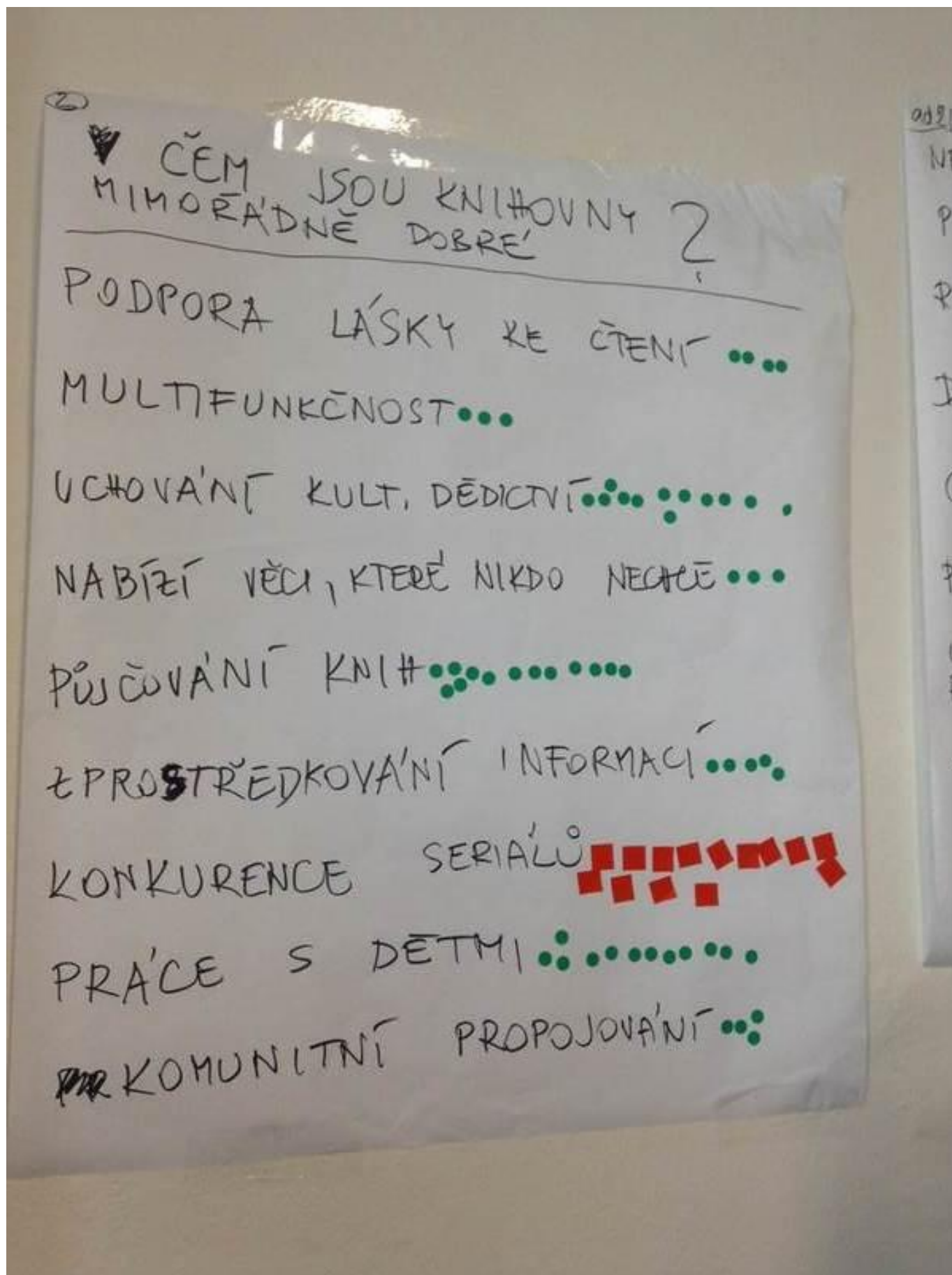
Společně tvoříme budoucnost!

Diskuze v českém prostředí

V rámci celostátní konference [Knihovny současnosti 2017](#) [12], která se konala v Olomouci, proběhla ve středu 13. září 2017 odpoledne debata osobností, které nad budoucností knihoven přemýšlejí a umějí si vytyčit své osobní i pracovní vize. Snažili jsme se o co největší rozmanitost vzorku zastoupených knihoven – do skupiny jsme zapojili i jednu mladou slovenskou kolegyni. Moderování se ujal populární Vít Richter. Ředitelé knihoven, jejich zástupci či vizionáři svých knihoven měli hledat odpovědi na těchto šest otázek, které byly zařazeny i do celosvětového online hlasování:

- Jaké jsou základní hodnoty knihoven?
- V čem jsou knihovny velmi dobré?
- Co by měly knihovny dělat více?
- Co by měly knihovny dělat méně?
- Jaké jsou hlavní problémy/výzvy knihoven?
- Jaké charakteristiky by měl mít sjednocený knihovní prostor?

Brainstormingové nápady jsme nijak neomezovali, zapsali jsme téměř všechny. Občas vznikaly vzrušené debaty především nad správným pochopením otázky. Přesto se nám podařilo jednotlivé odpovědi vycizelovat. Následovala svobodná volba – každý mohl označit maximálně pět možností zelenou nálepkou (souhlas) a maximálně tři možnosti červeně (nesouhlas). Příklady odpovědí a jejich hodnocení si můžete prohlédnout níže.

[13]
V čem jsou knihovny mimořádně dobré?

③ CO BY MĚLY KNIHOVNY DĚLAT VÍCE ?

VÍCE OSLOVOVAT „NEČTE NAŘE“

VÍCE PROPAGACE, MARKETING

PROGRAMY PRO RODIČE S DĚTMI

PROFESNĚ SE VZDĚLÁVAT

PROSAŽOVAT SE, DBAJOVAT SVÉ ZÁJMY

OBČANSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ

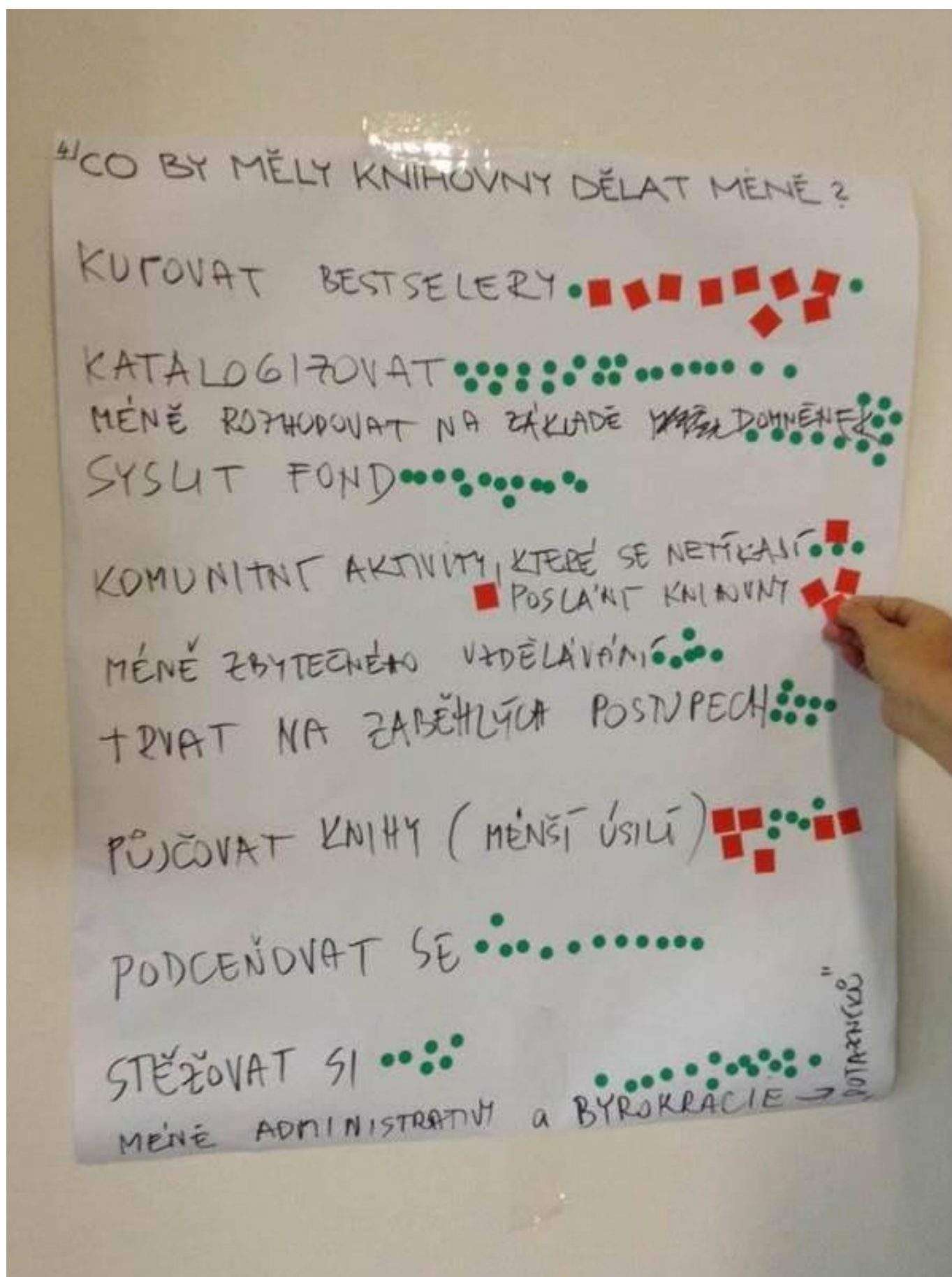
ŘÍZENÍ VZTAHU S UŽIVATELEM

MARKETINGOVÉ ŘÍZENÍ

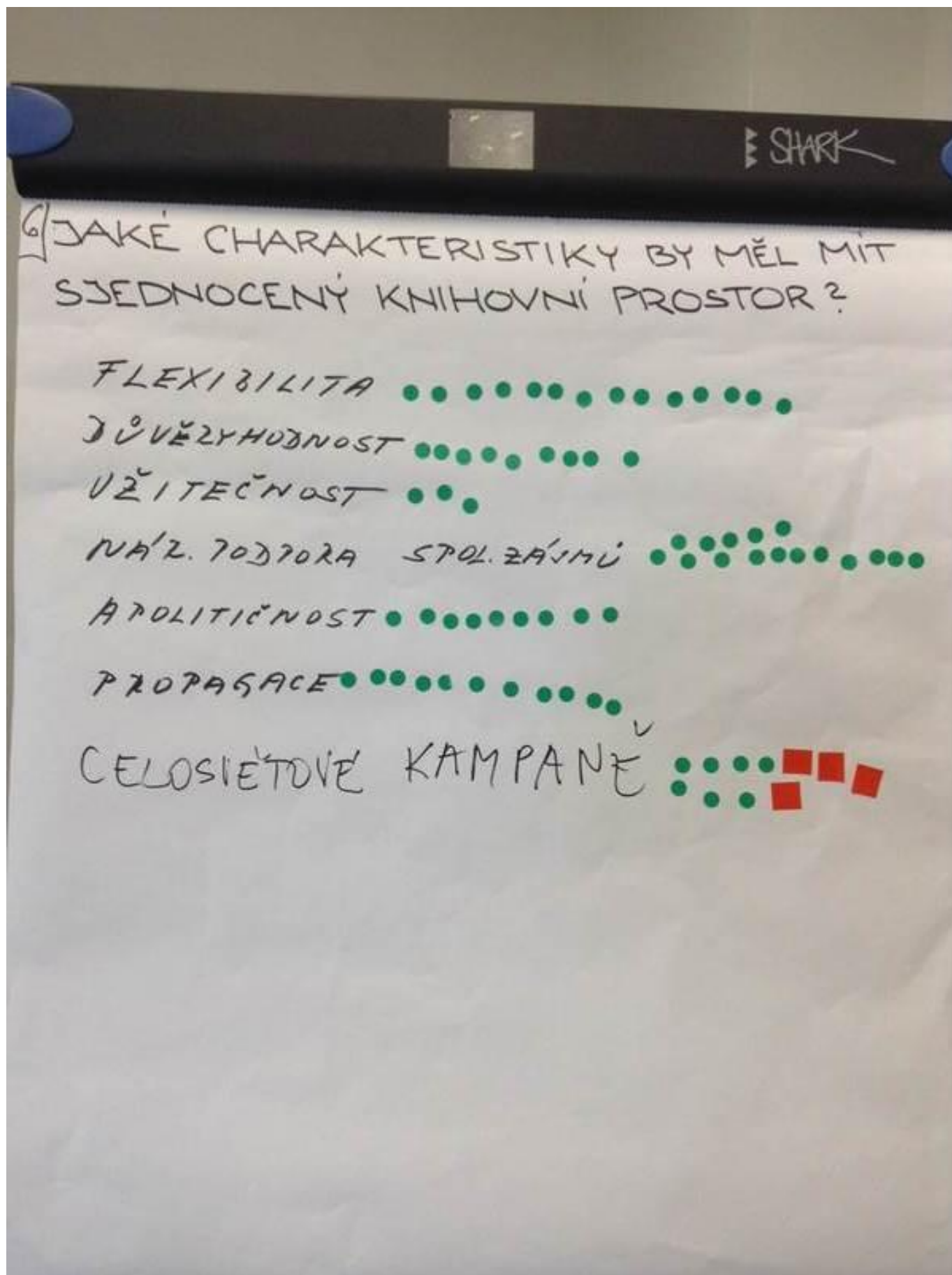
ATRAKTIVITA SWŽEB a AKCÍ

[14]

Co by knihovny měly dělat více?

[15]
Co by měly knihovny dělat méně?

[16] Jaké charakteristiky by měl mít sjednocený knihovní prostor?

Naše radostné očekávání knihovnické budoucnosti dokazuje i následující fotografie.

[17]

Z debaty v Olomouci

Výsledky hezky dokumentují nejen různorodost vybraného vzorku, ale i vliv kolektivu na rozhodování.

Abychom dali šanci i těm, kteří se teprve do knihovnického koloběhu zacvičují, podobný průzkum provedl 6. září 2017 Vít Richter i v Praze v rekvalifikačním kurzu pořádaném Národní knihovnou ČR.

[18]

Z rekvalifikačního kurzu v Praze

Níže jsou u každé z šesti otázek vždy nejprve uvedeny možné odpovědi z dotazníku IFLA Global Vision, následuje pět odpovědí, které v obou diskuzích (v Olomouci a v Praze) získaly nejvíce kladných hlasů, a počet kladných hlasů. V případech, kdy se podle počtu hlasů na pátém místě objevilo více odpovědí, jsou do přehledu zařazeny všechny tyto odpovědi.

Jaké jsou základní hodnoty knihoven?

V dotazníku IFLA bylo možné vybírat z následujících možností:

- odpovědnost za šíření informací a znalostí,
- akceptování posunu k digitální komunikaci,
- oddanost potřebám učení a vzdělávání,
- profesionalita a etické jednání,
- rozmanitost a schopnost začleňování,
- duch spolupráce,
- ochrana kulturního dědictví a společné paměti,
- rovný a volný přístup k informacím a znalostem,
- svoboda projevu,
- zapojování a posilování komunity.

V diskuzi v Olomouci se na nejvyšších příčkách umístily:

- přístup ke vzdělávání a kultuře (13 hlasů),
- rovný přístup k informacím (8 hlasů),
- šíření informací (7 hlasů),
- prostor k setkávání (7 hlasů),
- prostor pro zábavu a oddech (7 hlasů),
- bezpečný prostor (7 hlasů),
- náhrada sociálních vazeb (7 hlasů).

V diskuzi v Praze získaly nejvíce hlasů:

- důvěryhodnost (19 hlasů),
- veřejná služba (18 hlasů),
- bezpečný prostor (14 hlasů),
- otevřenost (12 hlasů),
- společenský prostor (10 hlasů),
- podpora široké vzdělanosti (10 hlasů).

V čem jsou knihovny velmi dobré?

V dotazníku IFLA bylo možné vybírat z následujících možností:

- rozvíjí a poskytují služby všem bez rozdílu,
- chrání a konzervují kulturní dědictví a společnou paměť,
- organizují, třídí informace a znalosti,
- přispívají k hospodářskému rozvoji,
- nabízí příležitosti pro přístup k informacím a znalostem,
- podporují učení, gramotnost a čtenářství,
- šíří a sdílí informace a znalosti,
- poskytují a podporují přístup k informačním a komunikačním technologiím (ICT),
- nabízí nekomerční, bezpečný prostor pro jednotlivce i komunitu,
- podporují výzkum a inovace.

Z diskuze v Olomouci vyplynulo, že knihovny jsou velmi dobré v následujících oblastech:

- přístupnost všem (16 hlasů),
- osobní přístup (9 hlasů),
- dobrá a známá značka (9 hlasů),
- spolupráce (9 hlasů),
- koncentrace informací (6 hlasů),
- sdílení zdrojů a služeb (6 hlasů).

V pražské diskuzní skupině nejvíce hlasů získaly:

- důvěryhodnost (16 hlasů),
- otevřenost (14 hlasů),
- půjčování knih (13 hlasů),
- uchování kulturního dědictví (12 hlasů),
- práce s dětmi (12 hlasů),
- pořádání informací (12 hlasů).

Co by měly knihovny dělat více?

V dotazníku IFLA bylo možné vybírat z následujících možností:

- měřit a hodnotit dopad svého působení,
- podporovat učení, gramotnost a čtenářství,
- přijímat digitální inovace,
- propagaci a marketing,
- vzdělávat zaměstnance i vedoucí pracovníky a podporovat jejich rozvoj,
- podporovat výzkum a inovace,
- podporovat cíle udržitelného rozvoje a současné sociální potřeby,
- lobbovat za zájmy knihoven a jejich uživatelů,
- podporovat partnerství a spolupráci,
- zapojovat se do komunity.

Podle účastníků **diskuze v Olomouci** by knihovny měly více:

- aktualizovat fondy a zdroje (13 hlasů),
- využívat informační technologie (9 hlasů),
- zlepšovat spolupráci s institucemi z jiných oblastí (8 hlasů),
- získat zpětnou vazbu od svých provozovatelů (7 hlasů),
- hledat nové služby (7 hlasů).

Účastníci **diskuze v Praze** dospěli k závěru, že knihovny by (se) měly:

- věnovat marketingovému řízení (17 hlasů),
- věnovat designu služeb (15 hlasů),
- oslovovat „nečtenáře“ (12 hlasů),
- věnovat propagaci a marketingu (10 hlasů),
- optimalizovat (centralizovat) technické zpracování (10 hlasů),
- používat společnou značku (10 hlasů).

Co by knihovny měly dělat méně?

V **dotazníku IFLA** bylo možné vybírat z následujících možností:

- být nesmělé a pokorné,
- rozhodovat na základě domněnek,
- napodobovat, kopírovat,
- udržovat zastaralé služby a sbírky,
- stěžovat si,
- bránit se a obávat se změn,
- být nepružnými, byrokratickými a vyžadovat příliš mnoho omezení a zákazů,
- spoléhat se na své sbírky místo respektování potřeb komunity,
- pracovat v izolaci,
- být pasivní.

Účastníci **diskuze** proběhlé v **Olomouci** mají za to, že knihovny by měly méně:

- skladovat (12 hlasů),
- trávit čas zbytečnou administrativou (11 hlasů),
- dělat akce pro akci (9 hlasů),
- negativně komunikovat, stěžovat si (6 hlasů),
- katalogizovat a dělat činnosti, které lze sdílet (6 hlasů).

Podle **diskutujících v Praze** by knihovny měly méně:

- katalogizovat (23 hlasů),

- věnovat se administrativě a byrokracii, dotazníkům (15 hlasů),
- syslit knihovní fond (13 hlasů),
- rozhodovat se na základě domněnek (12 hlasů),
- podceňovat se (12 hlasů).

Jaké jsou hlavní problémy/výzvy knihoven?

V dotazníku IFLA bylo možné vybírat z následujících možností:

- nedostatečná infrastruktura,
- nedostatek vůdčích schopností a osobností,
- nedostatečné legislativní podmínky,
- nedostatečné financování a nedostatek investic do knihoven,
- řízení změn,
- stále rostoucí očekávání uživatelů,
- nedostatek kvalifikovaného personálu,
- nedostatečné chápání hodnot a významu knihoven ze strany provozovatelů knihoven a dalších důležitých činitelů,
- image a postavení knihoven,
- probíhající technologické změny.

Účastníci **diskuze v Olomouci** za největší problémy knihoven pokládají:

- financování (17 hlasů),
- autorský zákon (12 hlasů),
- prostor (11 hlasů),
- vybavení technologiemi (8 hlasů),
- stárnutí populace (7 hlasů).

Podle účastníků **diskuze** konané v **Praze** jsou největšími problémy knihoven:

- technologické zaostávání (12 hlasů),
- pracovníci, kteří na nic nereagují (12 hlasů),
- minimální očekávání ze strany společnosti (12 hlasů),
- financování (9 hlasů),
- image knihoven (8 hlasů).

Jaké charakteristiky by měl mít sjednocený knihovní prostor?

V dotazníku IFLA bylo možné vybírat z následujících možností:

- měl by vycházet ze všech silných stránek,
- mít motivované zaměstnance knihoven,
- mít silné knihovny, které se podílejí na informované, gramotné a aktivní společnosti,
- být otevřený a podporovat spolupráci,
- využívat výkonné partnerství a spolupráci,
- dynamicky propojovat globální vizi s místními strategiemi,
- mít silné řízení na všech úrovních,
- efektivně a účinně využívat a sdílet zdroje a technologie,
- přijmout závazek za kvalitní vzdělávání a rozvoj knihovní a informační vědy,
- mít jednotný hlas při velkých lobbovacích aktivitách.

Podle účastníků **diskuze v Olomouci** by pro sjednocený knihovní prostor měly být charakteristické:

- motivace ke spolupráci (17 hlasů),
- společné cíle (10 hlasů),
- zapojování se do společných akcí (10 hlasů),
- jednotná prezentace (9 hlasů),
- propojenost knihovnických systémů (8 hlasů).

Účastníci **diskuze** realizované v **Praze** se nejčastěji přikláněli k následujícím vlastnostem sjednoceného knihovnického prostoru:

- celostátní podpora společných zájmů (16 hlasů),
- flexibilita (14 hlasů),
- propagace (11 hlasů),
- důvěryhodnost (9 hlasů),
- apolitičnost (9 hlasů).

Z výsledků diskuzí vyplývá, že odpovědi na řadu otázek jsou blízké odpovědím, které byly součástí dotazníku IFLA.

Celosvětové online hlasování o směřování knihoven

Za nadšené účasti delegátů světového kongresu IFLA ve Vratislavi odstartoval 21. srpna 2017 dopoledne generální sekretář IFLA Gerald Leitner online hlasování o směřování knihoven. Čeští knihovníci měli až do 16. října 2017 možnost svobodně hlasovat – pro odstranění jazykové bariéry byl dotazník přeložen do českého jazyka a [uveřejněn na stránkách SKIP](#) [19]. Výzva k hlasování se objevila v elektronické konferenci Knihovna, na konferenci Knihovny současnosti 2017, Vít Richter ji přednesl i na setkání muzejních knihovníků či na semináři Co vesnické knihovny umějí a mohou.

[20]

Ze semináře Co vesnické knihovny umějí a mohou

Jak je uvedeno na [webu IFLA](#) [21], dotazník vyplnilo na 22 tisíc knihovníků z 213 zemí či oblastí (zastoupeno bylo 190 zemí z celkem 193 členských zemí OSN).

Za hlasování knihovníkům poděkoval i Gerald Leitner, generální sekretář IFLA:

Zveřejnění podrobných výsledků je plánováno na březen 2018.

Kampaň #MyiflaGlobalVision

Na dosavadní aktivity vztahující se k hledání směrů rozvoje knihoven IFLA navázala spuštěním [kampaně #MyiflaGlobalVision](#) [22]. Knihovníci jsou tak vyzýváni k sdělení svých postojů k budoucnosti knihoven prostřednictvím videa, fotografie, kresby, textu apod. a jejich sdělení prostřednictvím sociálních sítí. Aby bylo možné příspěvek přiřadit ke kampani, je třeba použít tag #MyiflaGlobalVision a také vyzvat k zapojení své přátele.

Kampaň zahájil přímo generální sekretář IFLA Gerald Leitner:

IFLA SG, Gerald Leitner: Now, I challenge you, IFLA President [@GPSalmeron to share what IFLA Global Vision means to you](#) [23][#MyiflaGlobalVision](#) [24]pic.twitter.com/d8HazKGDBm [25]— [IFLA \(@IFLA\)](#) [25][30. října 2017](#) [26]

[26]

Zapojíte se i Vy?

Závěrem

V roce 2018 nás čeká vyhodnocení a následně pak plnění úkolů, které z našich vizí vyplývají. Bude to práce nás všech, ale taková, která má smysl a směřuje k moderní budoucnosti našich knihoven. Vize budou také součástí diskuzních témat pro tzv. kulaté stoly, které proběhnou v souvislosti s oslavami stého výročí vzniku republiky a prvního knihovnického zákona.

Autorem fotografií z konference Knihovny současnosti 2017, z rekvalifikačního kurzu v Národní knihovně ČR a ze semináře Co venkovské knihovny umějí a mohou je Vít Richter z Národní knihovny ČR. Ostatní fotografie pořídila Marie Šedá z Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-4/ifla-global-vision-aneb-jak-vidime-budoucnost>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-4/ifla-global-vision-aneb-jak-vidime-budoucnost>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/pruckova-lenka>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-4>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/koncepce-strategie>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/ifla>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/koncepce>
- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/role-knihoven>
- [8] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/rozvoj-knihoven>
- [9] <https://www.ifla.org/globalvision>
- [10] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-2/zapojte-se-do-celosvetove-diskuze-o-budoucnosti>
- [11] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/279/pruckova3.jpg>
- [12] <http://sdruk.mlp.cz/sdruk/konference-knihovny-soucasnosti/clanek/konference-knihovny-soucasnosti/>
- [13] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/279/pruckova7.jpg>
- [14] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/279/pruckova11.jpg>
- [15] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/279/pruckova10.jpg>
- [16] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/279/pruckova9.jpg>
- [17] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/279/pruckova4.jpg>
- [18] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/279/pruckova1.jpg>
- [19] <http://www.skipcr.cz/aktuality/dotaznik-ifla-global-vision-2013-ifla-pripravuje-novou-vizi-pro-knihovny/>
- [20] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/279/pruckova2.jpg>
- [21] <https://www.ifla.org/node/11895>
- [22] <https://www.ifla.org/node/11903>
- [23] https://twitter.com/GPSalmeron?ref_src=twsrc%5Etfw
- [24] https://twitter.com/hashtag/MyiflaGlobalVision?src=hash&ref_src=twsrc%5Etfw
- [25] <https://t.co/d8HazKGDBm>
- [26] https://twitter.com/IFLA/status/925019202318159874?ref_src=twsrc%5Etfw